

Bijlage 2.

Thema I. Gebiedsontwikkeling & positionering

Strategische thema's

1. Profileren van PPP en deelgebieden met elk hun eigen kwaliteiten
2. Middengebied: transformatie naar bedrijfsruimte
3. Havengebied: transformatie naar woonwerkgebied Havenkwartier
4. Kesslerpark en omgeving: transformatie naar woonwerkgebied en campusmilieu
5. Versterken ecosysteem EPO
6. Versterken ecosysteem energy (Rijswijk Center Sustainable Geo-energy)

Projecten

- Ontwikkelkader Havenkwartier

Afgerond: ontwikkelkader in 2021 vastgesteld.

- Ontwikkelkader Kesslerpark

Lopend: in 2021 zijn de bouwstenen van het ontwikkelkader gepresenteerd.

- Ontwikkelkaders overige gebieden

On hold: pas op een later moment worden ook de ontwikkelkaders voor de Broodfabriek en omgeving en de Bordewijkzone opgesteld om ook daar tot transformaties naar een gemengd werk-woongebied te komen. De stad kan niet alles tegelijk aan, in de tussentijd blijven we in gesprek met de ontwikkelaars die daar actief zijn om hun enthousiasme en investeringskracht te behouden.

- Communicatiestrategie merk Plaspoelpolder

Lopend: in 2021 zijn we gestart met het (verder) positioneren van de Plaspoelpolder met haar economische positie en gunstige ligging binnen de regio. We zetten extra in op aandacht voor de integratie van innovatie, duurzaamheid en digitalisering. Verdere samenwerking met lokale als ook regionale partners leidt tot een nog sterkere werklocatie Plaspoelpolder en bijbehorende netwerken waarin ondernemers kunnen floreren.

Voor Havenkwartier wordt samen met de ontwikkelaars een eigenstandige gebiedsprofilering ontwikkeld. Voor het middengebied is PPP.nu ontwikkeld wat ook een drager is voor de hele Plaspoelpolder. De initiatieven hebben geresulteerd in meerdere deelnames aan congressen, bijeenkomsten met presentaties, workshops, panels en diverse media uitingen op lokaal en regionaal niveau.

Voor Kesslerpark werken we met partijen de verdere signatuur van de campus met ecosysteem met wonen, werken en onderwijs uit. Binnenstedelijke 'hotspot' werklocaties met groeipotentieel zijn juist voor innovatieve bedrijven interessant, zij zijn geïnteresseerd in co-makings met andere partijen in het gebied. RCSG, TNO en EPO zijn daarbij waardevolle 'magneten' in het gebied.

- Onderzoek gebiedsfonds - Beleidsregel Flexwonen TOEVOEGING AAN DE UITVOERINGSAGENDA - Opening De Altis	 Afgerond: De website www. Plaspoelpolder.nu is gelanceerd. Lopend: er is onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van het oprichten van een gebiedsfonds. Een dergelijk fonds wordt gevoed uit rendabele herbestemmingen naar wonen aan de randen van de PPP ten behoeve van de onrendabele vernieuwing van het bedrijfstvastgoed in het Middengebied. Dit proces naar de (on)mogelijkheden van een gebiedsfonds heeft geleid tot een aantal onderzoeken en externe (juridische) adviezen. In de planning: meer hierover in de recente RIB Gebiedsfonds, Corsa 21.095784. Afgerond: De raad heeft op 11 mei 2021 de Actualisatie van de Woonvisie vastgesteld. Hierin stond dat de gemeente nader onderzoek heeft uitgevoerd of flexwonen een goede mogelijkheid zou kunnen zijn voor de revitalisering van de Plaspoelpolder. Bij dit onderzoek is vooral gekeken naar de impact op de economische kansen en de profilering van het gebied. De gemeente is tot de slotsom gekomen dat flexwonen op deze locatie onvoldoende bijdraagt aan het vestigings- en ondernemersklimaat. Het gebied houdt de gemeente graag volledig beschikbaar voor de grote vraag naar bedrijfsruimte in de regio en als compensatielocatie voor bedrijfsruimte die elders verdwijnt. Naar aanleiding hiervan is er een brief aan vastgoedeigenaren en ontwikkelaars gestuurd in het middengebied met als strekking dat hier geen enkele vorm van wonen is toegestaan. Dit heeft er toe geleid dat gesprekken met het IPP over ontwikkeling bedrijfspanden zijn versneld en andere partijen contact hebben opgenomen om plannen te bespreken binnen de kaders van bedrijfsbestemming. Afgerond: in 2021 is het nieuwe sportcomplex De Altis geopend. We zijn trots op deze nieuwe aanwinst in de Plaspoelpolder. Het nieuwe duurzaam multifunctioneel en toekomstbestendig sportcomplex is een mooie nieuwe plek waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten, sporten en bewegen.
--	---

Thema II. Bereikbaarheid en mobiliteit

Strategische thema's

1. Versterken multimodaal OV-knooppunt
2. Verbeteren verkeerdoorstroming
3. Parkeerbeleid: betere benutting eigen terrein
4. Optimalisatie routes en voorzieningen fietsers en voetgangers

Projecten

- Aanleg verkeersveilige rotonde Diepenhorstlaan-Verrijn Stuartlaan
- Aanpassing bewegwijzering en rijstroken Volmerlaan van/naar A4
- Slimme verkeerlichtenregeling
- De wegenstructuur wordt meer afgestemd op een gemengde woon-werk bestemming met comfortabele voet- en fietspaden en meer veilige 30 km/uur-wegen. Dit bevordert de veiligheid

TOEVOEGING AAN DE UITVOERINGSAGENDA

- Verkeer en mobiliteit, veiliger, eigentijds en duurzamer maken

- **Afgerond:** De rotonde Diepenhorstlaan-Verrijn Stuartlaan is een duidelijk oriëntatiepunt en een verkeersveilige oplossing voor zowel autoverkeer als voetgangers en fietsers.
- **Afgerond:** Routekeuzes zijn nu logischer en de doorstroming is verbeterd. Zo is in 2020 de rijstrookindeling en bewegwijzering op de Volmerlaan aangepast waardoor de route van en naar de A4 duidelijker is geworden.
- **Lopend:** in 2021/2022 worden een aantal zwaarbelaste kruispunten, zoals de kruispunten van de Diepenhorstlaan met de A4 en met de Veraartlaan, uitgerust met geavanceerde, slimme verkeerslichten die de verkeersstromen sneller en efficiënter kunnen verwerken.
- **Afgerond:** Gevaarlijke kruispunten zijn veiliger gemaakt, zoals bij de nieuw aangelegde rotonde Diepenhorstlaan-Verrijn Stuartlaan en de oversteken over de Burgemeester Elsenlaan en Volmerlaan.
- **Afgerond:** Er is een twee-richtingen fietspad gerealiseerd langs de Veraartlaan.
- **Lopend:** Er wordt een gemeentebreed mobiliteitsprogramma opgesteld waarin onderzocht wordt welke maatregelen nodig zijn om Rijswijk, en dus ook de Plaspoelpolder, de komende jaren bereikbaar, verkeersveilig en leefbaar te houden.
- **Lopend:** er wordt onderzocht of het parkeren voor nieuwe bewoners (deels) op afstand gerealiseerd kan worden in zogenaamde parkeerhubs en ook overige ideeën en suggesties opgehaald uit participatie-bijeenkomsten worden verder onderzocht.
- **Lopend:** Er wordt geëxperimenteerd met het aanbieden van deelmobiliteit zoals de deelscooter Felyx.
- **In de planning:** Naar verwachting krijgt in 2022 de Verrijn Stuartlaan een opwaardering van het groen waardoor de ruimtelijke kwaliteit en uitstraling van deze beeldbepalende as door de Plaspoelpolder verbetert.
- **Lopend:** bedrijven worden actief door Bereikbaar Haaglanden benaderd en ondersteund om hun wagenpark te verduurzamen.

	 Afgerond: Is er een aanbesteding gedaan voor elektrische laadpalen in de Plaspoelpolder.
--	---

Thema III. Werkgelegenheid en onderwijs

Strategische thema's

1. Versterken ondernemers- en vestigingsklimaat
2. Verbinden lokaal bedrijfsleven, onderwijs en arbeidsmarkt
3. Behouden en creëren voldoende werkgelegenheid
4. Stimuleren arbeidsparticipatie inwoners

Projecten

- Campusontwikkeling op Kesslerpark

TOEVOEGING AAN DE UITVOERINGSAGENDA

- Aanjagen verdere samenwerkingen in ecosysteem campus

- Economische Strategie

 Lopend: We faciliteren de campusontwikkeling en het bijbehorende ecosysteem op Kessler Park met TNO en het RSCG als magneten. Het Rijswijk Educatie en Informatie Center (REDIN) is daarbij een aanjager voor het leggen van verbindingen en samenwerkingen tussen (vak)onderwijs, bedrijfsleven, kennis- en innovatie, werkgelegenheid en onderwijs.

 In de planning: meer hierover in een aparte RIB onderwijs-arbeidsmarkt, januari 2022.

 Lopende initiatieven zijn een bestuursovereenkomst inzake verdere samenwerking met gemeente Delft, concrete gesprekken met onderwijs en een haalbaarheidsonderzoek naar tijdelijke studentenwoningen (pilot) aan de Polakweg.

 Lopend: Het proces kent een aangepaste doorlooptijd als gevolg van de prioriteit die gegeven is aan de acties gericht op de ondersteuning op de korte termijn aan ondernemers ten gevolge van de corona-crisis. Dit heeft onder meer geleid tot het opstellen en uitvoeren van het coronamaatregelenpakket wat in juli door de Raad is vastgesteld. Op hoofdlijnen zetten wij voor lange termijn via de economische strategie in op;

1. sterke netwerken; een sterke organisatiegraad en rode loper voor ondernemers 'Ondernemers op de Troon',
2. sterke werk- en winkelgebieden; transformatie en revitalisering van de Plaspoelpolder en herontwikkeling en versterking van (wijk)winkelcentra,
3. sterke economische structuur met aandacht voor en integratie van innovatie en duurzaamheid, en
4. sterk profiel; positionering van het onderscheidend karakter van Rijswijk, met als doel het creëren dan wel minimaal behoud van voldoende ondernemerschap en daarmee samenhangende werkgelegenheid.

- Strategie Toekomstbestendige Werklocaties, waaronder de Plaspoelpolder	 Lopend: toekomstbestendige werklocaties staan niet op zich maar zijn onderdeel van een breder ruimtelijk, economisch en sociaal perspectief. We constateren verschillende ruimteclaims door trends als verstedelijking, digitalisering, duurzaamheid, circulaire economie etc. Vanwege het economisch belang, de vervangingsvraag en het verstedelijkingsvraagstuk is een ruimtelijk-economisch lange termijn perspectief noodzakelijk. We willen dat daarbij de Rijswijkse werklocaties optimaal bijdragen aan de economische vitaliteit en duurzame (door)ontwikkeling van de stad. Belangrijk uitgangspunt voor de Rijswijkse strategie is de ambitie om een passende portefeuille aan te kunnen bieden die zowel kwantitatief als ook kwalitatief aansluit bij de huidige en toekomstige behoeften van ondernemers. Een helder gebiedsprofiel en strategie per werklocatie draagt hieraan bij. Aan de hand van uitgevoerde toekomstbestendigheidsscans wordt in overleg met gebruikers, eigenaren van de verschillende werklocaties en andere betrokkenen per locatie een uitvoeringsagenda met concrete acties voor zowel de lange als korte termijn opgesteld.
- Ondernemers 'Op de Troon' / sterk accountmanagement	 Continu / lopend. Uit gesprekken met ondernemers en online vragenlijsten zijn de wensen en behoeften van ondernemers ten aanzien van onze dienstverlening opgehaald en doelstellingen geformuleerd. Deze hebben geleid tot concrete acties die onder meer via actief accountmanagement, het Bedrijfscontactpunt, de open coffee inloopsprekuren in de Plaspoelpolder en de websites www.Rijswijkonderneemt.nl en www.Plaspoelpolder.nu.nl worden opgepakt en verder uitgerold. We blijven de behoeften van ondernemers actief monitoren en daarop onze acties bijstellen. Afgerond: voor het middengebied in de Plaspoelpolder is een extra accountmanager/ gebiedsmakelaar aangesteld. Deze maakt samen met de BBR en het IPP deel uit van een taskforce en projectteam middengebied ter versterking van de community building en het oppakken van concrete acties zoals het verwijderen van de (zogenoemde) 'wees'kruisen deze zomer op het wegdek in het gebied. Verder bieden we wekelijks spreekuren aan rondom de ontwikkelingen te Kesslerpark en brengen gebiedsregisseurs eigenaren en gebruikers ook op andere manieren met elkaar in contact.
- Onderzoek realisatie 5Gnetwerk	 Lopend: Het mobiele dataverbruik groeit en een snel en veilig netwerk is nodig is voor verdere economische ontwikkelingen, zoals voor bijvoorbeeld drones en zelfrijdende auto's. Glaspoort gaat

	(planning) in april 2022 starten met het aanleggen van glasvezel in de PPP, het betreft de aanleg van circa 22 km en de aansluiting van 1339 adressen, communicatie wordt binnenkort opgestart. We peilen de verdere behoeften van ondernemers in de participatiebijeenkomsten van de nieuwe werklocaties strategie. Zonder glasvezel is er geen 5G mogelijk, 5Gzendmasten zijn aangesloten op glasvezelnetwerk.
--	--

Thema IV. Groen en duurzaam

Strategische thema's

1. Groene en schone openbare ruimte
2. Klimaatadaptie
3. Natuurverbindingen
4. Duurzame energie(transitie)
5. Circulaire economie

Projecten

- Voltooiing vergroening entree Diepenhorstlaan + Groene assenkruis
- Transitievisie Warmte opstellen
- Verduurzamen wagenpark
- Versterken groen- en bomenstructuur
- Ontwikkelen groen en waternatuur Havenkwartier en in praktijk brengen van klimaatadaptief bouwen

 Afgerond: de ambitie is om de biodiversiteit en vergroening waar mogelijk nog verder te vergroten en verdere mogelijkheden tot ontspanning realiseren. Met de vergroening van de entree en het assenkruis in de Plaspoelpolder zijn hierin de eerste stappen gezet.

 Afgerond: De Transitievisie Warmte is opgesteld en is het vervolg op de eerdere uitgangspunten zoals door de raad vastgesteld en uit de informatie opgehaald uit de bewonersparticipatie. Het beschrijft de richting die gemeente Rijswijk kiest om in 2050 minder fossiele brandstoffen te gebruiken. Uitgangspunt daarbij is betaalbaarheid en een proces waarin we stap voor stap samen verduurzamen. De visie geeft ook input voor de Omgevingsvisie. In het Havengebied wordt bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar het aanleggen van systemen voor duurzame warmteopwekking. De visie is aan de Raad aangeboden.

 Lopend: We zijn gestart met het verduurzamen van ons wagenpark, verdere besluitvorming en budget moeten nog worden aangevraagd.

 Lopend en afgerond: Verduurzaming, biodiversiteit en groenplan zijn randvoorwaarden in gesprekken met ontwikkelaars in de Plaspoelpolder. Zo zal Kadans Science Partner op Kesslerpark haar binnentuin met waterpartij mogelijk ook voor het publiek als ontspanningsgebied beschikbaar stellen. De private binnentuin kan daarmee openbaar gebied worden met groene doorsteken naar de verschillende straten in Kesslerpark. Ook het havenkwartier wordt vergroend met groenstroken langs de wegen en een biodiverse haven.

 Verder heeft EPO deze zomer nu ook haar groene voortuin en de waterpartij in gebruik genomen.

 In de planning: meer hierover in de recente RIB Havenkwartier, Corsa 21.089952.

TOEVOEGING AAN DE UITVOERINGSAGENDA

- Energietransitie

 Afgerond: Rijswijk heeft nu ook een ondernemersloket voor de energietransitie. Op de website vinden ondernemers meer informatie over verduurzamings-mogelijkheden, wetgeving en subsidies.

 In de planning: er zijn vergevorderde plannen voor een energy'hub' in de Treubstraat en we werken we aan de oprichting van een informatie- en bezoekerscentrum (REDIN) rondom de geo- en renewable energytransitie in de Energy Cave, het nieuwe informatie- en bezoekerscentrum bij het RCSG.

- Circulaire hub onderzoek

 Lopend: In samenwerking met buurgemeenten, provincie en TNO loopt een onderzoek naar de wenselijkheid en haalbaarheid van circulaire regionale 'hub', daarnaast is het thema circulair onderwerp in de participatiebijeenkomsten toekomstbestendige werklocaties.